

Unde adîncimea de gîndire a pianistei ne-a apărut în toată plenitudinea, a fost în dialogul dramatic pe care l-a angajat cu orchestra în partea mediană a *Concertului (Andante con moto)*. Totul a fost redat cu sentimentul patetic al luptei celor două „principii”, a celor două elemente opuse, interpreta trecînd cu mult tact de la nota reticentă, rezervată, în care a răspuns bașilor sacadați și dominatori, la afirmarea gingașă și blindă, ca un suspîn, a pianului care pînă la urmă s-a impus, avînd ultimul cuvînt... Ilinca Dumitrescu are meritul de a fi cîntat cu multă poezie, în stilul beethovenian și de a fi creat atmosferă. Perorația finală a fost o adevărată sărbătoare muzicală. Solista a răspîndit o profuzie de jerbe și ornamente sonore, realizate cu o bravură demnă de toată admirația. Dirijorul Nicolae Boboc a acompaniat-o cu discreție, dîndu-ne puțința de a aprecia la justă valoare toate calitățile pianistei. În cadrul aceluiași concert, bas-baritonul Gheorghe Crăsnaru a interpretat șapte cîntece „Din ulița noastră” de Paul Constantinescu, pe versuri de Cicerone Theodorescu — suită dramatică inspirată de eroicele lupte din februarie, 1933, ale ceferiștilor de la atelierele „Grivița”. Vocea atît de generos timbrată, a lui Gheorghe Crăsnaru, s-a integrat perfect accentelor tragice ale muzicii, îndeosebi în *Inchinare*, cu expansiuni viguroase într-un *crescendo* foarte expresiv și în *După mort*, unde a redat sugestiv alaiul funebru. Dar și în *Colonelul și Pîtpalacul* expresia cîntărețului am aflat-o foarte adecvată momentelor groțesti respective. Totuși impresia generală este că muzica nu scapă de o anumită uniformitate iar anumite aluzii mussorgskiene se fac deseori simțite.

Iubitor de muzică să-i spunem... clasică, Nicolae Boboc a încheiat scara cu *Sinfonia a II-a în Re major* de Sibelius — o muzică de mare limpezime, cu acea nostalgică factură proprie compozitorului și care a fost prezentată cu sensibilă înțelegere. Bardul finlandez este foarte cîntat (și apreciat) îndeosebi în patria sa și în țările nordice. Noi așteptăm însă de la dirijorul Boboc și alte lucrări de o cît mai valoroasă concepție, din bogata literatură simfonică clasică și contemporană.

„Improvizații dramatice” de Irina Odăgescu

Mircea Basarab a dirijat în primă audiție, la Filarmonica, *Improvizații dramatice* de Irina Odăgescu. Este relevabil în primul rînd faptul, îmbucurător, că s-a ajuns ca lucrările simfonice să fie cît mai curînd prezentate publicului după ce au fost create. Căci, nu ascundem, pînă nu de mult, ascultam lucrări în primă audiție, abia după trecerea citorva ani de... plămadă, de dospire, uneori chiar un deceniu scurs de la realizarea lor. *Improvizații dramatice* a fost compusă în

1971. Așadar și alți compozitori pot spera că nu vor mai avea, pe viitor, de așteptat prea mult, pînă să cunoască *de auditu* ce-au scris. Lucrarea ne-a apărut ca avînd un caracter realmente improvizatoric. Compozitoarea, cum însăși recunoaște, „a lăsat muzica să curgă, fără nici o preocupare specială pentru formă și stil...” Este o sinceritate pe care o apreciem și care face ca orice critică, să cadă, din capul locului. Totuși, Irina Odăgescu a realizat și o formă, de lied tripartit dezvoltat, în a cărui parte centrală aflăm o cantilenă lirică, o melopee. Flautul mic are de altfel rolul principal în desfășurarea acelei melodii solitare, evocatoare, cu care debutează lucrarea după un ritm sacadat, enigmatic, la toba mică, melodie care va fi însoțită apoi, contrapunctic, de violoncel, înainte ca *tutti* să intervină cu forță. În acest crescendo al sonorităților, alăturările dau curs pe alocuri unor adevărate strigăte deangoasă, dar fondul uman optimist, care stă la temelie acestei creații, se afirmă. Un solo de fagot și apoi alți suflători deapănă cantilena lirică menționată. Și din nou pendulări între momente de liniște și de tărie sonore, în fortissimo, zgomotoase. Credem că Irina Odăgescu are dreptul, față de potențele sale creatoare, să-și simplifice neapărat scriitura muzicală. Oricît de improvizatorică s-ar pretinde lucrarea, ceea ce e modestie, desigur i-am solicita compozitoarei o mai bună organizare a materialului muzical. S-ar cere — în propriul său interes (și al audiției, al ascultătorilor) o mai mare economie în folosirea mijloacelor de expresie aduse în joc.

Dirijorul și orchestra au servit însă cu serioasă aplicativitate lucrarea, autoarea.

Solistul serii a fost violonistul bulgar Gheorghii Badev, titular al mai multor premii internaționale, la Moscova, Bruxelles, Montreal. În *Concertul pentru vioară în mi minor* de Bach a cîntat curat, îngrijit, frazînd curgător și cu toată sobrietatea cerută. Austeritatea acestui cînt a fost foarte indicată pentru Bach — ceea ce nu înțeleg totdeauna o seamă de interpreți și mulți ascultători. Violonistul a dovedit în scurta cadență din primul *Allegro*, suficient brio și un vibrato pătruns de căldură, după cum în *Allegro final* a păstrat o ritmică bine susținută. Acompaniamentul orchestral: ponderat, cu menajarea constantă a solistului. În încheiere, Mircea Basarab a prezentat *Tablouri dintr-o expoziție* de Mussorgski-Ravel, lucrare pe care, mărturisim, că am putea-o asculta, concesiv față de execuție, oricît de des.

J. — V. PANDELESCU

Mack McCray și Ștefan Ruha

Inițiativa Radioteleviziunii de a organiza un ciclu de „concerte de concerte” cu participarea unor laureați ai diferitelor ediții ale concursului internațional „George Enescu” a stîrnit un deosebit interes de public încă de la prima manifestare, care a coincis cu primul concert simfonic al anului 1973 în stagiunea bucureșteană. Ideea este atractivă, înainte de toate, pentru că permite o confruntare a solistului cu el însuși, dîndu-ne posibilitatea să constatăm evoluția personalității sale artistice, din mo-

mentul în care laurii concursului l-au proiectat în primul plan al atenției generale și pînă astăzi.

Interesantă în acest sens, a fost mai cu seamă reîntîlnirea cu pianistul american Mack McCray, după ce o medalie de argint a recompensat meritele sale la ediția din 1970 a concursului „George Enescu”. Alegîndu-și atunci, dintre piesele românești propuse concurenților, *Sonata* de Aurel Stroe, McCray a dorit să cunoască și alte lucrări pentru pian ale aceluiași compozitor. În felul acesta, el a ajuns în posesia partiturii unei creații concertante mai vechi a lui Aurel Stroe (*Muzică de concert pentru pian, alături și percuție*), pe care a studiat-o cu multă atenție în vederea includerii în repertoriul său. Și iată-l revenit în București, pentru a restabili contactul cu publicul românesc pornind tocmă de la această lucrare. Impresia produsă a fost dintre cele mai izbitoare, nu numai pentru că oaspetele californian și-a concentrat atenția asupra unui opus pianistic românesc, ci mai cu seamă pentru că s-a identificat pe deplin cu intențiile autorului, reușind să parcurgă dificila parte solistică a lucrării cu o remarcabilă dezinvoltură. S-a vădit cu acest prilej că McCray este într-un total familiarizat cu procedeele folosite în creația contemporană pentru pian, în care virtuțile percutante ale instrumentului sînt adeseori proiectate pe primul plan. Vigoarea, energia, promptitudinea de reacție, precizia în execuție a diferitelor „clustere” și „glissandi” au demonstrat din plin afinitatea lui McCray cu stilul pianisticii moderne.

Cu atît mai semnificativă pentru diversitatea preocupărilor sale a apărut apoi maniera în care solistul a parcurs paginile unei lucrări consacrate a muzicii romantice, *Concertul nr. 2 pentru pian și orchestră în La major* de Liszt. Preocupat să scoată în evidență tot ceea ce această partitură cuprinde ca avînt generos, ca măreție, ca retorism declamator, el a știut totodată să valorifice și conținutul ei de autentică inspirație poetică, lăsîndu-se ghidat de un nedezmîntit bun gust muzical, dincolo de tentațiile virtuozității pianistice.

Pentru celălalt laureat al concertului „George Enescu” prezent în programul concertului de deschidere a ciclului — violonistul Ștefan Ruha —, nu s-a pus problema unei confruntări între două etape ale evoluției sale artistice, deoarece solistul clujean este un oaspete constant al stagiunilor muzicale bucureștene. De data aceasta, Ruha a pus naturalitatea și eleganța stilului său violonistic în slujba *Concertului nr. 5 în La major* de Mozart, pentru interpretarea căruia a găsit echilibrul necesar între virtuozitate și muzicalitate. Sunetul său catifelat, tehnica sa impecabilă, frazele sale suple (pe alocuri, totuși, ușor afectate), au „trecut rampa” ca întotdeauna, determinînd un spontan succes de public.

La reușita concertului — datorată desigur în primul rînd calităților remarcabile ale celor doi eminenti soliști — a contribuit în bună parte și formația acompaniatoare. Orchestra de studio a Radioteleviziunii, care a știut să treacă — sub bagheta fermă a dirijorului Carol Litvin — peste condițiile întotdeauna ingrate ale concertului de început de an, cu repetiții sacrificate pe altarul revelionului și al zilelor de sărbătoare imediat următoare.

Posibilitățile ansamblului au ieșit în evidență — în ciuda acestor condiții — mai cu seamă în piesa introductivă a concertului, *Uvertura academică festivă* de Brahms, căreia i-a pus în valoare cu precizie elementele de umor presărate de-a lungul acestei evocări cu caracter rapsodic a folclorului studențesc german.

EDGAR ELIAN

Tineri interpreți

Indiscutabil, ciclul „Debuturi — Afirmări — Confirmări” a adus — în ultima vreme, pe podiumul sălii Studio a Ateneului — prezențe remarcabile pentru ținuta interpretativă a programului prezentat, pentru promisiunile importante pe care acestea le-au adus în vedere unor ulterioare evoluții. Mai mult, se poate, cred, afirma că, în unele cazuri, avem de-a face cu conturarea unei maturități muzicale de valoare ce conferă — pe deasupra elanurilor unor aspirații juvenile — mai multă greutate și consistență actului interpretativ. Mă refer — în acest ultim caz — la recentul concert al trio-ului compus din pianista *Luminița Ghencea*, violonistul *Nicolae Duca* și violoncelistul *Iosif Calef*, cărora li s-a alăturat violonistul *Vladimir Mendelsohn*. Lucrul cel mai prețios ce trebuie revelat în activitatea acestei formații este tocmă simțul foarte prezent al ansamblului, un simț realizat nu numai în sine ci încheșat în mod diferențiat după stil, după compozitor. *Trio-ul în Si bemol major* de Mozart a fost conturat cu o eleganță pe care o putem numi fermă, cu o claritate și o coeziune a frazării, datorate în mare parte aportului eficient al pianistei *Luminița Ghencea*, o rafinată interpretă de muzică de cameră.

Alături de această realizare *Cvartet-ul cu pian în do minor* de Brahms a cunoscut o densitate emoțională și sonoră just echilibrată și împlinită în cadrul formei muzicale, o consistență a ansamblului datorată instrumentelor cu coarde, violonistului *Nicolae Duca* — maleabil în registrele grav și mediu, cu posibilități de îmbunătățire a tonului în registrul acut, violoncelistului *Iosif Calef* — deosebit de eficient în ansamblu, dispunînd de o sonoritate ce necesită în continuare diferențieri timbrale mai sensibile, violonistului *Vladimir Mendelsohn*, etalînd o bogăție a tonului utilă atît genului cameral cît și celui solistic, *Trio-ul în mi minor* de Șostakovič — realizat cu sentimentul unei meditații adînci, entrecourător de emoționante — a completat programul acestei autentice serii de muzică de cameră, susținută de *trio-ul Luminița Ghencea, Nicolae Duca, Iosif Calef*.

Pianistul *Alexandru Preda* — actualmente student al Conservatorului bucureștean — este deja de mai mulți ani cunoscut celor ce urmăresc cu atenție evoluția și afirmările tinerilor interpreți. Etapa în care se află actualmente devenirea sa muzicală poate fi caracterizată ca fiind marcată de stabilizarea mijloacelor de expresie, de dobîndirea unei conștiințe de sine a interpretului în raport cu opera muzicală interpretată. Acest fapt face ca interpretările sale — mă refer la *Sonata op. 110* de Beethoven — să fie convingătoare și adevărate din punct de vedere muzical, construite cu o logică fermă, far dacă unele evenimente ale discursului muzical îi rămîn încă inexplicabile (partea a II-a a *Sonatei în si minor* de Chopin), acest lucru nu impietează asupra climatului general romantic, obținut de interpret în această lucrare.

Desigur, mai mult decît generația actualilor pianiști aflați în pragul vîrstei de 20 de ani, tinerii violoniști reprezintă un lot mai numeros, mai compact. Dintre cei